

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
ändring av fullmakt för statsrådet att uppta lån**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att fullmakten för statsrådet att uppta lån ska ökas från 73 miljarder euro till 110 miljarder euro, och att maximibeloppet av den kortfristiga upplåning som ingår i det

nämnda beloppet ska höjas från 10 miljarder euro till 15 miljarder euro. Denna proposition påverkar inte innehållet i budgeten för 2010.

MOTIVERING

1 Gällande fullmakter och förfaranden

Den upplåning som behövs för att balansera statsbudgeten och de tillhörande skuldhanteringsåtgärderna verkställs i enlighet med 82 § 1 mom. i Finlands grundlag (731/1999) med riksdagens samtycke. Genom sitt beslut av den 1 december 2004 (Författningssamlingens budgetserie 1051/2004) berättigade riksdagen statsrådet att ta upp lån till staten så att statslånen nominella värde tills vidare får uppgå till sammanlagt högst 73 miljarder euro. I detta belopp får det ingå kortfristiga lån på högst 10 miljarder euro som har en giltighetstid på högst 12 månader när lånen upptas.

Riksdagen tillät att den kortfristiga upplåning som behövs för statens likviditetshandling används enligt prövning inom de gränser statsrådet bestämmer. Riksdagen gav också fullmakt att inom de gränser som statsrådet bestämmer ingå ränte- och valutaväxlingsavtal och andra derivatavtal som behövs i riskhantering i anslutning till statens skuldhantering. I dessa fullmakter föreslås inga ändringar.

Statskontoret sköter åtgärder i anslutning till statens upplåning och skuldhantering i enlighet med statsrådets beslut och på det sätt som finansministeriet närmare bestämmer. Med stöd av den fullmakt som riksdagen beviljat statsrådet utfärdar finansministeriet för Statskontoret, som vidtar finansieringsåtgärderna, årligen anvisningar om skuldhantering och riskhantering i statens budgetekonomi. I

anvisningarna definieras de allmänna principerna för skuldhantering, de metoder som är tillåtna vid skuldhantering samt riskgränserna. Finansministeriet övervakar att anvisningarna följs.

2 Läget inom statsfinanserna och utsikterna när det gäller skuldsättningen

Världsekonomin råkade in i en djup recession under den första hälften av 2009. Ekonomin i Finland är starkt beroende av exporten, så i och med recessionen inom den internationella ekonomin minskade totalproduktionen kraftigt i början av året. Totalproduktionen beräknas minska med 6 procent år 2009. Även om vissa tecken tyder på att botten är nådd också i Finland, förväntas ekonomin endast långsamt bli bättre nästa år. Totalproduktionen väntas öka med 0,5 procent 2010, förutsatt att ekonomierna hos Finlands viktigaste handelspartner återhämtar sig.

Den krympande totalproduktionen inom samhällsekonomin har försvagat den offentliga ekonomin avsevärt. Den privata konsumtionen, företagets resultatutveckling och lönesumman är faktorer som har en central inverkan på hur skatteinkomsterna inom den offentliga ekonomin utvecklas, och de har alla vänt neråt. Någon lika omfattande minskning av skatteunderlaget har man inte upplevt sedan depressionen på 1990-talet. Medan inkomsterna har minskat har utgifterna inom

den offentliga ekonomin samtidigt snabbt fortsatt att öka. Utgiftsökningen förstärks av s.k. automatiska stabilisatorer såsom utkomstskyddet för arbetslösa, som i sin tur dämpar nedgången i den ekonomiska aktiviteten. Regeringens beslut om stimulansåtgärder har också ökat utgifterna. Effekterna av det försvagade konjunkturläget märks i år ännu inte fullt ut i den offentliga ekonomins finansiella ställning, som enligt uppskattningar kommer att försvagas ytterligare nästa år i och med att arbetslösheten ökar.

Statsfinanserna utgör den konjunkturkänsligaste delen av den offentliga ekonomin. Den försvagade ekonomiska aktiviteten märks starkast i intäkterna från samfunds-, kapitalinkomst- och bilskatten. Statens skatteinkomster minskar i år med 13 procent. Nästa år minskar skatteinkomsterna ytterligare med närmare två procent. Den vändning mot det bättre som håller på att ske inom totalproduktionen kommer ännu inte nästa år att leda till ökade skatteinkomster. Arbetslösheten kommer att fortsätta att stiga nästa år och därför kommer hushållens konsumtionsbeteende att vara fortsatt försiktigt, och det gör att de indirekta skatteinkomsterna långsammare återgår till sin tidigare nivå.

Statens finansiella sparande uppvisar i år ett underskott på 4,5 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Underskottet ökar ytterligare nästa år, till 6 procent. Enbart i år och nästa år växer statsskulden med 24 miljarder euro sammanlagt.

Världsekonomin väntas börja återhämta sig mot slutet av året. Det är dock för tidigt att bedöma att recessionen redan är över. I vilket fall som helst väntas de närmaste årens tillväxt vara långsam. Att krisen är global gör också att återhämtningen går långsammare. Dessutom återhämtar sig olika länder och regioner olika snabbt och vid olika tidpunkter; i Europa kommer tillväxten inom ekonomin antagligen igång något senare än på andra håll. Utvecklingen inom den internationella ekonomin är fortfarande förknippad med vissa risker. Balanseringen av bankernas balansräkningar särskilt i Europa och en ökning av kreditförlusterna kan göra att krisen på finansmarknaden tillspetsas på nytt, och den ökande arbetslösheten kan försvaga återhämtningen inom den privata konsumtionen mer än beräknat.

Läget förvärras av att pensionsutgifterna kommer att öka kraftigt under nästa årtionde på grund av den åldrande befolkningen, och senare börjar också de stigande utgifterna för hälsovård och omsorg belasta den offentliga ekonomin. Eftersom utbudet på arbetskraft minskar till följd av förändringen i befolkningens åldersstruktur, förutspås tillväxten inom totalproduktionen i genomsnitt vara långsammare 2009—2013 än under den föregående femårsperioden. I takt med den ekonomiska tillväxten är det således svårt att balansera statens finansiella ställning, och den kan förväntas vara svagare under kommande år än under tiden före recessionen.

Statsskulden uppgick till 54 miljarder euro i slutet av 2008, dvs. 29,4 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Skulden beräknas öka till 78 miljarder euro, dvs. 44 procent i förhållande till totalproduktionen, i slutet av 2010. Statsskulden förutspås öka ytterligare under ramperioden 2010—2013, så att den uppgår till 106 miljarder euro, dvs. närmare 52 procent i förhållande till totalproduktionen, i slutet av 2013.

3 Aspekter i anslutning till upplåningen

Av orsaker som hänger samman dels med de förhållanden som generellt råder på marknaden för statslån, dels med tryggheten av statens likviditet koncentreras statens långfristiga upplåning i regel till första halvan av året. Av kostnadseffektivitetsskäl sker den långfristiga upplåningen huvudsakligen genom att enstaka stora referenslån utnyttjas. Tidpunkten för återbetalning av långfristiga lån har närmast av likviditetsskäl normalt förlagts till andra halvan av året. Dessutom varierar statens inkomster och utgifter under året på ett sätt som man inte helt och hållet kan förutse. För att balansera utgifter och inkomster kan man under året vara tvungen att ta upp kortfristiga lån till ett belopp som rentav kan vara avsevärt. Därför kan skulden vara större under året än i slutet av året, när de lån som förfaller till betalning under året har återbetalats och statens nettopplåning har genomförts helt och hållet. Av dessa orsaker är det skäl att dimensionera fullmakten för staten att uppta lån så att den är större än skuldens beräknade belopp i slutet av 2013.

Statens upplåning sker huvudsakligen genom utnyttjande av långfristiga lån med en giltighetstid på mer än 12 månader när lånen upptas, detta för att man ska kunna hantera refinansieringsrisken i anslutning till skulden. Den genomsnittliga återstående lånetiden för lånestocken är omkring 4,5 år. Genom att utnyttja kortfristiga lån kan man smidigt tillgodose det finansieringsbehov som föranleds av att statens utgifter och inkomster infaller vid olika tidpunkter och det tillfälliga finansierings- eller nettoamorteringsbehov som kraven på inkomstsidan föranleder vid årsskiftet. När skulden ökar, ökar också behovet av kortfristig upplåning. Enligt den gällande fullmakten får beloppet av de kortfristiga lånen maximalt uppgå till ca 14 procent av hela skulden. Det föreslås att den kortfristiga skuldens andel inte ska förändras, medan fullmakten att uppta lån ska ökas. Detta leder till att maximibeloppet av den kortfristiga skulden stiger från nuvarande 10 miljarder euro till 15 miljarder euro.

4 Ökning av fullmakterna

Med stöd av det ovan sagda föreslås att Riksdagen beslutar

berättiga statsrådet att, på de villkor som statsrådet bestämmer, uppta lån så att stats-skuldens nominella värde tills vidare får

uppgå till sammanlagt högst 110 miljarder euro och så att beloppet av den kortfristiga skuld som utgörs av lån med en giltighetstid på högst 12 månader då lånen upptas får uppgå till högst 15 miljarder euro av ovan nämnda belopp och att statsrådet, inom de gränser statsrådet bestämmer, kan ge finansministeriet eller Statskontoret i uppdrag att besluta om upplåningen,

berättiga statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att utöver vad som nämns ovan enligt egen prövning använda kredit med en giltighetstid på högst 12 månader för att trygga statens betalningsberedskap och för att täcka det finansieringsbehov som påkallas av en ändamålsenlig skötsel av säsongartade utgiftstoppar i statens betalningsrörelse och av statens kassaplaceringar,

berättiga statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att enligt egen prövning ingå ränte- och valutaväxlingsavtal och andra derivatavtal som behövs i riskhantering i anslutning till statens skuldhantering, och

berättiga statsrådet att använda upplåningsfullmakter och övriga fullmakter enligt detta beslut från och med den 1 januari 2010 tills vidare och berättiga statsrådet att redan före detta datum vidta nödvändiga förberedande åtgärder för upplåningen.

Helsingfors den 15 september 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister Jyrki Katainen

Riksdagens beslut

angående fullmakt för statsrådet att uppta lån

Gällande beslut

Riksdagen har beslutat

berättiga statsrådet att, på de villkor som statsrådet bestämmer, uppta lån så att statslårens nominella värde tills vidare får uppgå till sammanlagt högst 73 miljarder euro och så att beloppet av den kortfristiga skuld som utgörs av lån med en giltighetstid på högst 12 månader då lånen upptas får uppgå till högst 10 miljarder euro av ovan nämnda belopp och att statsrådet, inom de gränser statsrådet bestämmer, kan ge finansministeriet eller Statskontoret i uppdrag att besluta om upplåningen,

berättiga statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att utöver vad som nämns ovan enligt egen prövning använda kredit med en giltighetstid på högst 12 månader för att trygga statens betalningsberedskap och för att täcka det finansieringsbehov som påkallas av en ändamålsenlig skötsel av säsongartade utgiftstoppar i statens betalningsrörelse och av statens kassaplaceringar,

berättiga statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att enligt egen prövning ingå ränte- och valutaväxlingsavtal och andra derivatavtal som behövs i riskhantering i anslutning till statens skuldhantering och

berättiga statsrådet att använda upplåningsfullmakter och övriga fullmakter enligt detta beslut från och med den 1 januari 2005 tills vidare och berättiga statsrådet att redan före detta datum vidta nödvändiga förberedande åtgärder för upplåningen.

Proposition

Föreslås, att Riksdagen beslutar

berättiga statsrådet att, på de villkor som statsrådet bestämmer, uppta lån så att stats-skuldens nominella värde tills vidare får uppgå till sammanlagt högst 110 miljarder euro och så att beloppet av den kortfristiga skuld som utgörs av lån med en giltighetstid på högst 12 månader då lånen upptas får uppgå till högst 15 miljarder euro av ovan nämnda belopp och att statsrådet, inom de gränser statsrådet bestämmer, kan ge finansministeriet eller Statskontoret i uppdrag att besluta om upplåningen,

berättiga statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att utöver vad som nämns ovan enligt egen prövning använda kredit med en giltighetstid på högst 12 månader för att trygga statens betalningsberedskap och för att täcka det finansieringsbehov som påkallas av en ändamålsenlig skötsel av säsongartade utgiftstoppar i statens betalningsrörelse och av statens kassaplaceringar,

berättiga statsrådet eller, inom de gränser statsrådet bestämmer, finansministeriet eller Statskontoret att enligt egen prövning ingå ränte- och valutaväxlingsavtal och andra derivatavtal som behövs i riskhantering i anslutning till statens skuldhantering, och

berättiga statsrådet att använda upplåningsfullmakter och övriga fullmakter enligt detta beslut från och med den 1 januari 2010 tills vidare och berättiga statsrådet att redan före detta datum vidta nödvändiga förberedande åtgärder för upplåningen.